

Modsatning til Fæsteophævelsen. Jeg siger, at det er med stor Beklagelse, fordi jeg troer, at det er den eneste Vej, som er at gaae ved dette Forhold; hvormeget man end kan være i Tvivl om Maaden, saa maa man dog være enig i, at det maa hæves, for at der kan tilveiebringes fuldkommen Klarhed og Frihed. Det anseer man dog ellers for det Rette; det er en Betingelse, som ellers sættes op over Alt ved Ordningen af oeconomiske Forhold, og en Betingelse, som ogsaa fyldestgøres ved Fæstevæsenets Affkaffelse, men ikke ved Forbedringer deri. Og af hvad Bestaaffenhed ere saa disse Forbedringer? Gaae disse Forbedringer, som nærmest synes at gaae ud paa at hæve Forpagtninger paa 50 Aar, dog ikke i en fuldkommen modsat Retning af, hvad man ellers tilsigter at tilveiebringe? Det er sagt, at skal man ikke gjøre det af anden Grund, saa skal man gjøre det for at gjøre Godseierne lede og kjede af Fæsteforholdet. Men er det en forstandig Maade og tillige en værdig Maade for den lovgivende Magt at ville føre en saadan Sag igjennem paa, som Fæstevæsenets Afsløsning, at man kommer med Foranstaltninger, som i og for sig ere uhenftigsmæssige, men som man griber til, fordi de i Tiden kunne have visse Følger, og navnlig fordi man ikke vover at binde an med det egentlige Spørgsmaal, eller fordi man i Diebliffet ikke kan blive enig om det egentlige Spørgsmaal? Er det rigtigt at gribe til, hvad man ikke anseer for i og for sig rigtigt, fordi man ikke kan faae Folf samlet om det, der egentlig er rigtigt? Maa man ikke hellere lade Sagen hvile og vente, indtil den Tid kommer, der engang maa komme, da man paa en anden Maade, paa hvilken Side Feilen end kan være for Diebliffet, kan faae fat paa Sagen selv.

J. N. Hansen: Jeg kan ikke undlade at udtale nogle Ord i Anledning af, hvad der nu blev fremsat af den ærede sidste Taler. For det Første har han misforstaaet, hvad der her er Tale om, naar han mener, at Taleren er om at forbyde de 50aarige Forpagtninger. Dette er der jo ikke Tale om at forbyde udenfor Fæstegodsset. Udenfor Fæstegodsset er der vist Ingen, der tænker paa at

forbyde Vortforpagtninger paa 50 Aar, naar man kan blive enig derom, men det forundrer mig overmaade meget at høre, at det ærede Medlem meente, at de 50aarige Forpagtninger vare gavnligere for Bøndestanden end Fæste. Godseierne maatte jo være aldeles ude af Stand til at dømme om, hvad der var deres eget Beste, dersom det var var saa i sig selv, som det ærede Medlem sagde, at Forpagtninger paa 50 Aar vare mere til Bøndernes Bedste end Fæste. Ved Loven af 19de Februar 1861 blev Fæstevæsenet saaledes reformeret, at den væsentligste Hæmskæde blev skaffet bort, og man fik et Fæstevæsen, som fremfor det tidligere, dog maatte siges for endeel at fikke Fæstebøndestanden; men hvad gjorde saa Godseierne? De fleste af dem ansaae Fæstevæsenet efter denne Lov som noget Ubrugeligt, de kastede sig over de 50aarige Forpagtninger for at undgaae at fæste bort, efter at denne Lov var udkommen. De maae altsaa have meent, at disse 50aarige Forpagtninger vare mere til deres Fordeel end til Bøndernes, thi det er vist kun ganske enkelte Godseiere, om hvilke det kan siges, at de sætte deres egne Interesser tilside for Fæsternes. Hidtil har jeg heller ikke hørt nogen anden Mening, end at man beklagede, at de, der vare med til at forhandle og vedtage Loven af 19de Februar 1861, ikke deri nedlagde et Forbud mod de 50aarige Forpagtninger for derved at fikke sig, at Loven af 19de Februar 1861 kunde faae de gavnlige Virkninger, man tilsigtede, og det var kun, fordi man ikke tidligere i nogen videre Udstrækning havde benyttet de 50aarige Forpagtninger, at det undgik Opmærksomheden, at man kunde omgaae Benyttelsen af den nye Lov ved at kaste sig over de 50aarige Forpagtninger. Det ærede Medlem var meget imod, at man nu søgte at komme til at gaae den Vej at forbedre Fæstelovgivning. Ja, hans Standpunkt kjende vi jo Alle saa godt, at jeg antager, at han vilde foretrække, at man diebliffelig hævede al Fæstetvang uden videre og lod Godseierne skumme Bløden af Alt, hvad der kunde komme ud af Fæstegodsset. Det er Theorier, som stilles op blot og bart uden at tage Hensyn til, hvorledes de factiske Forhold